

Évközi 9. vasárnap

MTörv 11,18.26–28.32

„Áldást és átkot ajánlok ma fel nektek...”

Véssétek szívetekbe, lelketekbe szavamat, kössétek őket jelül a kezetekre, legyenek ék a homlokotokon!... Nézzétek, áldást és átkot ajánlok ma fel nektek: áldást, ha engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek törvényeinek, amelyeket ma szabok nektek, s átkot, ha nem engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek törvényeinek, hanem letértek arról az útról, amelyet ma mutatok nektek, és más isteneket követtek, akiket nem ismertek....És ha birtokba veszitek s letelepedtek rajta, vigyázzatok, mind tartsátok meg azokat a parancsokat és törvényeket, amelyeket ma elétek tárok.

A két út törvénye nem ismeretlen az Ószövetségben, és talán a leg-híresebb megjelenésével az első zsoltárban találkozhatunk. E szöveg párhuzamának is tekinthető a MTörv 30,15–30-ban olvasható intelem a két útról. Ez utóbbi nagy valószínűséggel a szövetségkötési liturgia része lehetett. A kumrani közösségi szabályokban is tükröződik ez az utasítás. 1QS 4-ben olvashatjuk: „szeressétek mindazt, amit Ő választott, és gyűlöljétek mindazt, amit Ő elvetett, hogy távol tartsatok magatoktól minden rosszat.” A keresztény szövegek közül a Didakhé 1,1–2-ben olvashatjuk: „Két út van, egy az életé, egy a halálé, a két út között pedig nagy különbség van. Az élet útja ez: először, szeresd Istenedet, aki teremtett téged, másodsor, szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Te se tedd azt másnak, amit nem akarsz, hogy neked tegyenek.” (Vö. Mt 12,37–39; Mk 12,30–31; Sir 7,30; MTörv 6,5; Lev 19,18; Mt 7,12; Lk 6,30) Olvashatjuk a két út tanítását a Mt 7,13–14-ben is. Jézus előadásában ez a szűk és a tág kapu hasonlattal fogalmazódik meg.

A morális döntés fontosságáról és jelentőségéről szól ez a mai szöveg is. Az ortodox zsidók olyan komolyan veszik ezt a fenti szöveget, hogy az úgynevezett imaszíjakra írt szövegeket ma is a kezükre és a homlokukra kötik, hogy így valóságosan eleget tegyenek ennek az előírásnak. Úgy tűnik, mintha ez a beszéd Mózes szájából a Garizim hegyén hangzott volna el, emiatt az ígéret földje felé elindított népnek szóló utolsó utasításnak tekinthető. A szöveg tekintélye igen nagy volt a zsidó hagyományban.

A Mt 23,5-ben is olvashatunk hasonló intelmet, de a farizeusoknak szóló feddő oktatás részeként, akiről Jézus véleménye az, hogy a val-

lásosságot csak feltűnésnek használják, vallási tekintélyüket társadalmi tekintélyként kamatoztatják.

A bibliai etika alapvetően abban különbözik a keresztényeknek jó-részt a gyónáshoz kötött etikai szemléletétől, hogy az ember nem az erény és bűn leltárját akarja elkészíteni, hanem a folytonosan választás előtt álló ember életének irányára hívja fel a figyelmet. Figyelembe veszi, hogy az ember élete folyamatos, és etikai értelemben is állandóan változik. Soha sem tökéletes, hanem vagy veszélyes irányba fordul, az erkölcstelenség felé, vagy jó irányba a megtérés után, az Isten felé. Amennyiben az ember útjai az Isten útjával megegyeznek, akkor jár helyesen. Ez az út metafora, időnként az áldás-átok metaforával változik. Ugyanis a bűnös ember a saját életére is átkot hoz, és mások számára is átok. A megtért ember viszont a saját életére is és mások életére is áldást hoz. Az ószövetségi etikában igen fontos a törvény meghatározó szerepe. A késő judaizmusban ez bosszantó előíráshalmazzá vált, de minél korábbi törvény hagyományt vizsgálunk, annál egyszerűbbek az utasítások és annál konkrétabbak. A késő judaizmusban és Kumránban a törvénynek a tisztasági előírásaira terelődik a figyelem, és az ember belső, lelki változásaira nem reflektálnak az előírások ugyanolyan intenzitással, mint Jézus utasításai.

Az embernek a morális felelőssége és a bűntől való őrizkedésének témája a zsidókeresztény gondolkodás elvitathatatlan sajátossága. A modern gondolkodás sok esetben pszichikai érvelésekkel a bűn és az erény határait összemossa. Talán ez tekinthető az aprólékos kazuisztika ellenhatásának. Az úgynevezett lelki tükrök aprólékos lelkiismeret-vizsgálata azt a látszatot keltik, mintha elérhető lenne a teljes bűn nélküli állapot. Az etikus magatartást lehet tanulni, Isten segítségével jó eredményeket lehet elérni, de életünk minden pillanatában választ-hatjuk a jót vagy a rosszat, az életet vagy a halált.